

Anonüümseks muudetud versioon

Tölge

C-914/19 - 1

Kohtuasi C-914/19

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

12. detsember 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

19. september 2019

Apellant:

Ministero della Giustizia ministri asetäitja isikus

Vastustaja:

GN

Kolmas isik:

HM

JL

JJ

Avaldatud 28/11/2019

[...]

IT A A L I A V A B A R I I K

Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu)

(neljas koda)

on teinud järgmise

ET

KOHTUMÄÄRUSE

2018. aasta kaebuse kohta, mille üldregistri number on 10319 ja mille on esitanud Ministero della Giustizia (edaspidi „justiitsministeerium“) ministri asetäitja isikus [...]

versus

proua GN [...]

teised pooled:

HM, JL, JJ jt, kes kohtulikus arutelus ei osalenud;

nõudes, et muudetak

Tribunale amministrativo regionale per il Lazio, Sede di Roma, Sezione Prima (Lazio maakonna halduskohus, Rooma kohtumaja, esimene koda, Itaalia) 12. novembri 2018. aasta otsust nr 10885.

[lk 2]

[...]

1. Vastustaja, kes oli üle 50-aastane, vaidlustas T.a.r. per il Lazio's (Lazio maakonna halduskohus, Itaalia) justiitsministeeriumi peadirektori (Direttore Generale del Ministero della Giustizia) 21. aprilli 2016. aasta dekreeedi (il decreto del Direttore del Ministero della Giustizia del 21 aprile 2016), millega kuulutati välja eksamikonkurss 500 notari ametikoha täitmiseks, osas, millega määrati osalejate vanuse ülempiiriks 50 aastat nimetatud dekreeedi kuupäeval.

Kaebuse täiendusena vaidlustas huvitatud isik dekreeedi, mis takistas tal kirjalikest katsetest osa võtta, kuna ta oli konkursiteate avaldamise kuupäevaks 50-aastane.

Kohtumenetluse ajal andis T.a.r. kaitsemeetmena huvitatud isikule õiguse osaleda konkursi kirjalikus ja suulises voorus ning viimane läbis need edukalt.

T.a.r. per il Lazio (Lazio maakonna halduskohus) jättis 2018. aasta otsusega nr 10885 kaebuse põhjendatud huvi puudumise tõttu läbi vaatamata, kuna isik oli konkursi katsed läbinud.

Justiitsministeerium esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse, tuues põhjenduseks, et T.a.r. oleks pidanud kaebuse rahuldamata jätma ega oleks tohtinud omistada tähtsust konkursi katsete läbimisele, milles vastustaja võis osaleda tänu kaitsemeetmele, mida kohaldati kohtuotsuse tegemiseni.

Vastustaja apellatsioonimenetluses esitas vastuväited ning palus jätta ministeeriumi apellatsioonkaebuse rahuldamata, esitades uuesti taotlused, mida haldusmenetluse seadustiku (codice del processo amministrativo) artikli 101

lõike 2 mõttes läbi ei vaadatud, samuti palus ta teise võimalusena, et Euroopa Liidu Kohtule esitataks eelotsuse küsimus, mis on sõnastatud käesolevas eelotsusetaotluses.

[lk 3]

Vastustaja märkis lisaks, et nende kandidaatide arv, kes tunnistati konkursi edukalt läbinuks (419), on väiksem kui väljakuulutatud vabade ametikohtade arv (500), ja et ei ole ühtki paremusjärjestusse lisatud madalamal positsioonil olevat kandidaati, kes oleks esitanud taotluse vastustajale määratud notaribüroole, nii et puuduvad teised menetluspooled.

19. septembril 2019 toimus avalik kohtuistung otsuse tegemiseks.

2. 28. novembri 2019. aasta vaheotsusega nr 8152 käesolev koda:

- rahuldab apellatsioonkaebuse, mille justiitsministeerium esitas esimeses kohtuastmes kaebuse läbi vaatamata jätmise otsuse peale, ning muutis vaidlustatud kohtuotsust, võttes esimeses kohtuastmes esitatud kaebuse menetlusse;

- lükkas tagasi vastustaja vastuväited, mille kohaselt on konkursiteates ette nähtud vanusepiiri 50 aastat sätestamine vastuolus riigisisese õigusega;

- viidates vastustaja haldusmenetluse seadustiku artikli 101 lõike 2 alusel esitatud vastuväidetele, mille kohaselt on nimetatud säte vastolus konkursi korraldamise alaste Euroopa õigusnormidega, otsustas kohus menetluse peatada ja esitada ELTL artikli 267 lõigete 2 ja 3 kohaselt Euroopa Liidu Kohtule eelotsuse küsimuse, mis on sõnastatud allpool;

- lükkas lõpliku kohtuotsuse tegemise edasi.

3. Eespool viidatud 2019. aasta kohtuotsuses nr 8152 leidis neljas koda, et konkursiteade on kooskõlas kehtiva Itaalia õigusega, kuna 1926. aasta seaduse nr 1365 (legge n. 1365 del 1926) artikli 1 lõike 3 punkt b (asendatud 2006. aasta seadusandliku dekreediga nr 166 artikliga 13) (d.lgs. n. 166 del 2006) näeb ette, et notarikonkursist osavõtmiseks peavad kandidaadid olema konkursiteate kuupäeval alla 50-aastased.

4. Vastustaja väidab, et konkursiteatega (mis vaidlustati esimeses kohtuastmes menetluse algatanud kaebusega) kehtestatud vanusepiirang, millel konkursimenetlusest kõrvaldamise otsus (vaidlustatud kaebuse täiendusega) põhines, rikub Euroopa õigusest tulenevat vanuse tõttu diskrimineerimise keelu põhimõtet, mis on sätestatud [lk 4] Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 21 ja ELTL artiklis 10 ning on ette nähtud nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ, mis võeti riigisisisesse õiguskorda üle seadusandliku dekreediga nr 216/2003 (D.Lgs. n. 216/2003), artikliga 6.

Vastustaja väitis, et kuna liidu õigusega on kehtestatud „ühetaolise tõlgendamise“ kohustus, siis juhul, kui esinevad kahtlused kehtivate õigusnormide sõnastuse osas, tuleks eelistada tõlgendust, mis võimaldab asuda seisukohale, et 6. augusti 1926. aasta seaduse nr 1365 artiklis 1 ette nähtud vanusepiirang on kehtetuks tunnistatud, kuna vastupidine lahendus oleks vastuolus Euroopa normidega, millel on vahetu õigusmõju.

Vastustaja väitis ka, et direktiivi 2000/78/EÜ artikli 6 kohaselt võib erinev kohtlemine vanuse alusel olla direktiiviga kooskõlas üksnes siis, kui seda saaks objektiivselt ja mõistlikult põhjendada „õiguspärase eesmärgiga“, millele liikmesriik võiks tugineda juhul, kui see on „taotletavate eesmärkide saavutamiseks“ proportsionaalne ja sobiv, samas kui notari kutsealal tegutsemiseks vanusepiirangu kehtestanud sättele – juhul kui see veel kehtiks – puudub igasugune õigustus seaduses, mis seda ette näeb (L. 1365/1923) (seadus 1365/1923), ning samuti teisi rühmi käsitlevates korralduslikes seadustes, millest võib leida ilmselgeid vastuolusid võrreldes muude sarnaste kutsealadega, nagu kohtunik (*magistrato*) või riigi esindaja (*avvocato dello Stato*), kelle puhul tunnistati ammu kehtetuks kõik sätted, mis käsitlesid kutsealal tegutsemiseks hakkamiseks kehtestatud vanusepiiranguid.

Teise võimalusena palus vastustaja, et kui tekib kahtlus, kuidas Euroopa õigusnorme õigesti tõlgendada, esitaks Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu), kes on kõrgeima astme kohus, Euroopa Liidu Kohtule ELTL artikli 267 lõike 2 alusel eelotsuse küsimuse.

5. Justiitsministeerium vastas sellele väitele analüütiliselt, rõhutades, et seadusandja valik notarikonkursil vanusepiirang kehtestada ei ole põhjendamatu, kuna ametikohtade täitmine kutseala esindajatega, kes on juba teatud ikka jõudnud, oleks vastuolus [lk 5] vajadusega tagada avalike ülesannete stabiilne täitmine märkimisväärse ajavahemiku jooksul, vältides notariaadi sotsiaalkindlustuskava eelarve tasakaalu koormamist nii, et osalemast takistatakse isikutel, kelle vanus läheneb vanaduspensioni miinimumeale.

6. Euroopa õigusnormidest on olulised ka

- Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 21, mis keelab vanuse alusel diskrimineerimise;

- Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 10, mille kohaselt liidu poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel püüab liit võidelda vanuse alusel diskrimineerimisega;

- nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel, artikkel 6, mis sätestab, et liikmesriigid võivad ette näha, et erinevat kohtlemist vanuse alusel ei peeta diskrimineerimiseks, kui sellel on siseriikliku õigusega objektiivselt ja mõistlikult põhjendatud, tööhõivepoliitikat, tööturgu ja kutseõpet

hõlmav õigustatud eesmärk ning kui selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud.

Sellega seoses, nagu eespool on märgitud, näeb 1926. aasta seaduse nr 1365 artikli 1 lõike 3 punkt b, mis on asendatud 2006. aasta seadusandliku dekreediga nr 166 artikliga 13, ette, et selleks, et kandidaadil lubataks notarite konkursil osaleda, peab ta konkursiteate kuupäeval olema alla 50-aastane.

7. Kolleegium leiab, et vastustaja argumendid ei toeta riigisisese õiguse kohaldamata jätmist, kuna liidu õigusega tekkida võiva vastuolu põhjused ei ole vahetud ega piisavalt selged, täpsed ja tingimusteta.

Esiteks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiivi 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta artiklis 2 sätestatud, et kõnealust direktiivi kohaldatakse kõigi liikmesriigi kodanike [lk 6], sealhulgas vabakutseliste suhtes, kes soovivad füüsilisest isikust ettevõtjana või töötajana tegutseda reguleeritud kutsealal teises liikmesriigis kui see, kus nad omandasid oma kutsekvalifikatsiooni (lõige 1), kuid direktiivi ei kohaldata valitsusasutuste poolt ametisse nimetatud notarite suhtes (lõige 4).

Seega tuleb kõigepealt teha kindlaks, kas liikmesriigis notari kutsealal tegutsema hakkamise korda reguleerivate õigusnormide puhul peab selle riigi riigisisene õigus olema Euroopa õigusega ühtlustatud.

Lisaks sätestatakse nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ viidatud artiklis 6 „Vanuse alusel erineva kohtlemise õigustatus“, et liikmesriigid võivad ette näha, et erinevat kohtlemist vanuse alusel ei peeta diskrimineerimiseks, kui sellel on siseriikliku õigusega objektiivselt ja mõistlikult põhjendatud, tööhõivepoliitikat, tööturgu ja kutseõpet hõlmav õigustatud eesmärk ning kui selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud.

8. Kolleegium on siiski arvamisel, et esineb kahtlus, kas 1926. aasta seaduse nr 1365 artikli 1 lõike 3 punkt b, mis asendati 2006. aasta seadusandliku dekreediga nr 166 artikliga 13, on kooskõlas asjakohase Euroopa Liidu õigusega vanuse alusel erineva kohtlemise valdkonnas.

Nimelt võib asuda seisukohale, et riigisisene õigusnorm, mis lubab notari ametikohtade täitmiseks korraldatud konkursil osaleda ainult kandidaatidel, kes on konkursiteate kuupäeval alla 50-aastased, ei tugine ühelegi objektiivsele ega mõistlikule põhjendusele, millel oleks õiguspärane eesmärk.

Teisisõnu võib asuda seisukohale, et Itaalia riigi õigusnorm kujutab õiguspärase eesmärgi puududes endast vanuse alusel diskrimineerimist, kui isik soovib tegutseda notarina, ning see toob kaasa erineva kohtlemise, mis on selle valdkonna liidu direktiiviga keelatud.

9. Seega on vaja ELTL artikli 267 lõigete 2 ja 3 alusel esitada [lk 7] Euroopa Liidu Kohtule käesolevas vaidluses tehtava otsuse kohta järgnev eelotsuse

küsimus, eelkõige juhul, kui Euroopa Liidu Kohus teeb kindlaks, et liikmesriigis notari kutsealal tegutsema hakkamise korda reguleerivate õigusnormide puhul peab selle riigi riigisisene õigus olema Euroopa õigusega ühtlustatud: „Kas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 21, ELTL artikliga 10 ja nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ artikliga 6 on osas, milles neis keelatakse vanuse alusel diskrimineerimine kutsealal tegutsema hakkamisel, vastuolus see, et liikmesriik võib notari kutsealal tegutsema hakkamiseks vanusepiirangu kehtestada?“

[...] [standardväljendid]

Otsustatud Roomas kinnisel kohtuistungil 19. septembril 2019 [...].

[lk 8]

[...] [allakirjutanute nimed]

TÖÖDOKUMENT